

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՄԵՋ ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ
ՁԵԱՎՈՐՈՒՄԸ ՖԻԶԻԿԱՅԻ ԴԱՄԱՎԱՆԴՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

Ուսուցիչը՝ Թամարա Սարգսյան

Դպրոց՝ Վերին Խոտանանի Պողոս Տեր-Դավթյանի անվան
միջնակարգ դպրոց

Ղեկավար՝ Մերի Սարգսյան

2022 թ.

Բովանդակություն

1.Ներածություն	3
2.Սովորողների մեջարժեքային համակարգի ձևավորումը ֆիզիկայի դասավանդման ընթացքում Նյութի վերլուծություն.....	4
3.Եզրակացություն.....	14
4.Գրականության ցանկ.....	15
5. Հավելված.....	16

Չի կարելի բուժել մարմինը՝ չբուժելով հոգին:

Ցիցեռոն

Կրթությունը շատ հզոր զենք է, որը դու կարող ես օգտագործել աշխարհը փոխելու համար:

Նելսոն Մանդել

Չկա ավելի հզոր ուժ, քան գիտելիքը, գիտելիքներով զինված մարդը անպարտելի է:

Մ. Գորկի

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակակից դպրոցի նպատակն է դաստիարակել՝ հայրենասեր, մարդասեր, հոգևոր հարուստ, ակտիվ, բարձր բարոյական նորմերով, իր երկրի պատմությունն ու ավանդությունները հարգող, ուրիշի հոգսը կիսող քաղաքացիներ: Ուստի ուսուցիչը բացի ընդհանուր ուսումնական խնդիրներից պետք է լուծի նաև դաստիարակչական խնդիրներ:

Ժամանակակից հասարակությունն արմատական փոփոխությունների մի բարդ շրջան է անցնում: Դա անմիջականորեն ազդում է երիտասարդ սերնդի մտածելակերպի, գործելակերպի, հոգեբանության և արժեքային կողմնորոշումների վրա: Նա այդ գործընթացների մասնակիցն է, այդ արժեքների ժառանգորդն ու կրողը: Նրա առջև ծառանում է նոր ժամանակի պահանջներին համապատասխան վերափոխվելու, կարողությունները զարգացնելու և իրացնելու խնդիրը: Ներկայումս կրթությունը վերաճել է մի գործոնի, որը նպաստում է հասարակության մեջ մարդու դերի առավել արժևորմանը՝ զարգացնելով համակեցության, հանդուրժողականության, համագործակցության և արժեքային անհրաժեշտ որակներ: Կրթական միջավայրի և կրթության բովանդակության արդիականացման անհրաժեշտությունը պահանջում է ուսուցման ավանդական մոտեցումների և մեթոդների վերանայում, կրթության նկատմամբ պետական և հասարակական հոգածության արմատական բարելավում:

Մեր երկրում աշակերտների արժեքային համակարգի ձևավորումը ներառված է ՀՀ Հանրապետության պետական չափորոշչում՝ որպես հենց կրթության բովանդակային բաղադրիչ: Յուրաքանչյուր ուսումնական առարկայի մասով սովորողների

պատրաստվածությունը ներկայացվող գիտելիքային պահանջների մեջ առանձին կետով նաև նշվում է արժեքները և դրանց ձևավորումը, որոնք պետք է տա դպրոցը:

«Արժեհամակարգ» հասկացությունը մանկավարժական գիտության մեջ ըմբռնվում է բավական լայն շառավիղով: Առավել ընդունված է այն ընկալումը, որ արժեհամակարգը մարդու բարոյական, գեղագիտական, հոգևոր, իմացական, մշակութային և էթնիկական արժեքների համախումբն է, որն անհրաժեշտ է անձի ներդաշնակ, բազմակողմանի ձևավորման և զարգացման համար: Այսօր աճող սերնդի դաստիարակության գործն ընթանում է տարբեր հանգամանքների ազդեցության ներքո՝ ժողովրդագրական, ազգային, մշակութային, ընտանեկան, կրթական, հասարակական, սոցիալական և այլն: Սովորողը պետք է հասկանա, որ յուրաքանչյուր առարկա ունակ է իրեն տալ բարձր բարոյական արժեքներ ու մարդկային որակներ:

Յուրաքանչյուր, այդ թվում նաև Ֆիզիկայի ուսուցչի առաջ կանգնած է առարկայի ուսումնառության ընթացքում դասընթացի նյութերի օգնությամբ արժեքային համակարգի ձևավորման, սովորողների անձի դաստիարակության խիստ բարդ և կարևոր խնդիրը:

Հենց այս պատճառով է , որ կրթության զենքը և գլխավոր իմաստը պետք է դառնա արժեհամակարգի ձևավորումը:

ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

Նախատեսվում է ,որ դպրոցն ավարտող յուրաքանչյուր աշակերտ պետք է՝

- լինի հայրենասեր և պատրաստ ծառայելու հայրենիքի պաշտպանության գործին,
- կարևորի ազգային-պետական մտածողության և գործելակերպ ունենալը և դրսևորի դրան հասնելու ձգտում ու կամք:
- Ունենա ազգային ինքնագիտակցություն
- Կարևորի ազգային հիմնախնդիրների լուծման գործում իր մասնակցության անհրաժեշտությունը,

- Ունենա արդարության , լավատեսության և պատասխանատվության զգացում,
- Գիտակցի ներկան և ապագան կերտելու խնդրում ազգային պատմության դերը,
- Գիտակցի իր ժողովրդի նյութական և հոգևոր արժեքները պահպանելու անհրաժեշտությունը:
- Գիտակցի, որ կյանքում իր համար կարևորագույն արժեքներից են լինելու գիտելիքները, աշխատանքային հմտությունները, մասնագիտական վարպետությունը և այլն. . .

Հետազոտության նպատակը: Հետազոտության հիմնական նպատակն է ներկայացնել և ուսումնասիրել հանրակրթական դպրոցներում արժեքային համակարգի ձևավորումը աշակերտների մոտ: Ցույց տալ ֆիզիկա առարկայի դերը սովորողի կյանքում, ընդգծել դրա օգնությամբ սովորողներին ճիշտ ուղղորդելու և արժեքային համակարգ ձևավորելու անհրաժեշտությունը:

Հետազոտության խնդիրը: Ուսումնասիրել այն եղանակներն ու միջոցները, որոնք թույլ կտան ուսուցչին ֆիզիկայի դասավանդման ընթացքում առաջնահերթություն դարձնել նաև վերջիններիս արժեհամակարգի ձևավորումը:

ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՄԵՋ ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ՖԻԶԻԿԱՅԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

Նյութի վերլուծություն

Սերունդների կրթության և դաստիարակության արդյունավետության խնդիրը միշտ եղել է մանկավարժների, փիլիսոփաների, հետազոտողների և հոգեբանների ուշադրության կենտրոնում: Ակտիվ գործունեության ընթացքում են զարգանում խնդիրները միասին լուծելու կարողությունները, և ամենակարևորը՝ ինքնուրույն իմացական գործունեությունը, շահագրգռվածություն ցանկացած խնդիր վերլուծելու և հանգուցալուծելու համար: Այնուամենայնիվ, որքան էլ հոգեբանները, փիլիսոփաները առաջարկեն մեթոդներ կամ ռազմավարություններ , ուսումնառության արդյունավետության խնդիրը մնում է չլուծված կամ ոչ ամբողջապես լուծված, քանի

որ ուսուցչի համար խնդիր է մնում, թե ինչպե՞ս կիրառվի կամ օգտագործվի այդ

գործիքը, արդյո՞ք դասի մոդելը կօգնի հասնել դրան: Ըստ այդմ էլ, յուրաքանչյուր ուսուցիչ գտնում է իր առարկային համապատասխանող ռազմավարություն և տալիս առաջ եկած խնդրի լուծում:

Հայտնի է, որ հոգևոր-բարոյական դաստիարակության կարևոր սկզբունքներից մեկը շարունակականության սկզբունքն է՝ մարդու ուսուցման, դաստիարակության և զարգացման փոխկապակցված գործընթացը նրա ամբողջ կյանքի ընթացքում: Աճող սերնդի հոգևոր-բարոյական դաստիարակությունը պետք է ընթանա որպես շարունակական պրոցես և կրի համակարգված, այլ ոչ թե դիպվածային բնույթ: Այսինքն դասի ընթացքում, բացի ընդհանուր ուսումնական խնդիրներից, ուսուցիչը պետք է նաև դաստիարակչական խնդիրներ լուծի: Հասարակության զարգացման տարբեր փուլերում սովորողների հոգևոր-բարոյական դաստիարակության խնդիրը տարբեր կերպ է լուծվել, տարբեր է եղել նաև նրա բովանդակությունը, ինչը երևում է նաև մեր պետության պատմության օրինակով: Անհրաժեշտ է պարզ գիտակցել, որ արդի դպրոցի նպատակը նախևառաջ լուսավորյալ, մարդասեր, հոգևոր հարուստ, ակտիվ, բարձր բարոյական, իր հայրենիքը սիրող, իր երկրի պատմությունն ու ավանդույթները հարգող մարդու դաստիարակությունն է: Արդի տնտեսական բարդ պայմաններում դպրոցի համար այդ նպատակին հասնելը հեշտ չէ, հատկապես երբ առկա է զանգվածային տեղեկատվական միջոցների, բացասական ազդեցությունը: Այստեղ գերիշխող է հեռուստատեսությունն իր գովազդներով, հարուստ կյանքի, ճոխության, բռնության ու պոռնոգրաֆիայի իր պրոպագանդայով:

Յուրաքանչյուր, այդ թվում նաև ֆիզիկայի ուսուցչի առաջ կանգնում է առարկայի ուսումնական դասընթացի նյութերով արժեքների համակարգի ձևավորման, սովորողների անձի դաստիարակության խիստ բարդ խնդիրը: Որպեսզի ֆիզիկա առարկան յուրաքանչյուր աշակերտի համար անձնային նշանակություն ստանա, անհրաժեշտ է, որ դասի ընթացքում ստեղծվի ստեղծագործական, համագործակցության մթնոլորտ, խրախուսվի իմացական ցանկացած գործընթաց, խրախուսվի յուրաքանչյուր նախաձեռնություն, յուրաքանչյուր իմացական փորձ:

Մեր հասարակության մեջ կատարվող փոփոխությունները, հայրենական մանկավարժական գիտության և անձնակողմնորոշիչ ուսուցմանը անդրադարձը հանգեցրին դպրոցում ֆիզիկայի ուսուցման ընդհանուր ռազմավարության վերանայմանը:

Արդյունքում առաջացան դաստիարակության համակարգի կառուցման որոշակի նախադրյալներ և իրական հնարավորություններ: Դրանք իրենց մեջ ներառում են հետևյալ ասպեկտները.

Բարոյական, որը ենթադրում է ոչ միայն տեսնել, հասկանալ և զգալ գիտության գեղեցկությունը, այլ նաև հասկանալգիտության և տեխնոլոգիաների նվաճումների խելամիտ օգտագործման անհրաժեշտությունը՝ հանուն մարդկային հասարակության հետագա զարգացման և շրջակա միջավայրի պահպանության:

Քաղաքացիական, որը ենթադրում է ակտիվ կենսադիրքորոշմամբ ստեղծագործ անձի ձևավորում, որ հարգանքով է լցված գիտություն և տեխնիկա ստեղծողների հանդեպ, որոնք ապահովում են ֆիզիկայի առաջատար դերը տեխնիկայի արդի աշխարհի ստեղծման գործում:

Հայրենասիրական, որը ենթադրում է հայրենիքի, նրա հարստության և մշակութային ավանդույթների մասին տեղեկությունների ուսումնասիրում, որն օժանդակում է իր քաղաքի, գյուղի, ավանի հանդեպ սիրուն, դաստիարակում է իր երկրի քաղաքացի:

Առողջապահական, որը ենթադրում է գիտելիքների ձևավորում հանուն առողջ կենսակերպի, մարդու և հասարակության անվտանգ կենսագործունեության ապահովման:

ՀՀ ԿԳՆ կողմից հաստատված Հանրակրթության պետական չափոցոչչում առաջին անգամ հստակ սահմանվեցին արժեքային համակարգի ձևավորմանն ուղղված սովորողին ներկայացվող պահանջները, որոնք արտահայտվում են սովորողի համապատասխան գործողությունների, վերաբերմունքի և վարքի միջոցով:

Այստեղից երևում է, որ արդի ժամանակներում հատուկ ուշադրություն դրվեց վերառարկայական կարողությունների և հմտությունների, արժեքային համակարգի (դաստիարակության) պահանջների ձևավորմանը: Նման պահանջները սահմանվեցին այնուհետև «Ֆիզիկա» առարկայի չափորոշիչներում:

Այսպիսով, հնարավոր դարձավ ձևակերպել հետևյալ դաստիարակչական խնդիրները, որոնք անհրաժեշտ է լուծել ֆիզիկայի դասերին:

- Սովորողներին ծանոթացնել գիտության և տեխնիկային դասականների ստեղծագործություններին՝ որպես անձի դաստիարակության ու ինքնաիրացման միջոցի:

- Կենսագրական նյութը պետք է միաժամանակ կապված լինի կոնկրետ նյութի հետ, ներառվի ընթացիկ նյութի շարադրման տրամաբանության մեջ: Անհրաժեշտ է սովորողների գիտակցությանն հասցնել այն, թե կոնկրետ ինչ է արել այս կամ այն գիտնականը, ինչպես են նրա հայտնագործությունները կամ գյուտերը ծառայում մարդկության բարորությանը: Օրինակ, Գ. Գալիլեյը՝ կապված իներցիայի և ազատ անկման երևույթի ուսումնասիրման ժամանակ, Լոմոնոսովը՝ կապված նյութի կառուցվածքի մոլեկուլային-կինետիկ տեսության ուսումնասիրման հետ, Ա. Պոպովը՝ ռադիոկապի սկզբունքներն ուսումնասիրելիս, Գ. Ասատրյան՝ ոչ գծային օպտիկայի, պլազմայի ֆիզիկայի և քվանտային էլեկտրոնիկայի հարցերն ուսումնասիրելիս, Վ. Համբարձումյանը՝ ատոմային միջուկի ֆիզիկայի հարցերն ու աստղաֆիզիկայի հիմունքներն ուսումնասիրելիս, Ս. Քոչարյանը՝ ջերմամիջուկային ռեակցիաներն ուսումնասիրելիս, Ալիխանյան եղբայրները՝ միջուկային ֆիզիկայի և տարրական մասնիկների ֆիզիկան ուսումնասիրելիս, Մ. Տեր Միքայելյանը՝ լազերային ֆիզիկայի հարցերն ուսումնասիրելիս և այլն:
- Հիմնարար ֆիզիկական տեսությունների և գիտափորձերի, հետազոտության մեթոդների ուսումնասիրության հիման վրա սովորողների մեջ ձևավորել պատկերացում առա այն, թե ինչպիսի դժվարությամբ են ձեռք բերվում, հիմնավորվում ու կառուցվում գիտական գիտելիքները, ձևավորվում համոզմունքներ աշխարհի գիտական պատկերի և մարդու համար նրա կարևորության մասին:
- Սովորողներին ֆիզիկայի դերը, ասենք, հայրենիքի պաշտպանության և ռազմական տեխնիկայի ստեղծման մեջ բացահայտելով, ֆիզիկայի դասերին ուսումնասիրվող ֆիզիկական երևույթների ու օրենքների ռազմական տեխնիկայում կոնկրետ կիրառման օրինակներով, ապագա զինվորին անհրաժեշտ պրակտիկ կարողությունների ձևավորումով դրվում են սովորողների ռազմահայրենասիրական դաստիարակության հիմքերը:
- Զարգացնել հուզական-արժեքային մտածողությունը գիտության և արվեստի փոխազդեցության օրինակով:

Ֆիզիկայի դասերին գեղարվեստական գրականության, գեղանկարչական արվեստի, երաժշտության տարրերի օգտագործումը թույլ է տալիս աշակերտների մոտ ձևավորվել պատկերավոր, հաճելի մտածողությանն :

Բազմաթիվ օրինակներով սովորողներն համոզվում են, որ շատ հաճախ որտեղ գեղեցկությունն է, այնտեղ էլ ճշմարտությունն է: Ֆիզիկայի հիմնարար օրենքները, որպես կանոն գեղեցիկ են: Դասերը, որոնցում կիրառվում է հատուկ ընտրված գեղագիտական նյութ, հարստացնում են սովորողների հուզաշխարհը, ծանոթացնում են այն խոր ներդաշնակությանը, որը որոշում է բնության արտաքին գեղեցկությունը:

Օրինակ արձագանքի առկայության կամ բացակայության պատճառը, տերևների կամ ջրվեժի աղմուկը, ծիածանի առաջացումը, երկնքի կապույտ գույնը, լույսի ու ստվերի խաղը: Իսկ եթե այդպիսի դասերն ուղեկցվում են նաև պատմական փաստերի մասին զրույցներով, արձակագիրների կամ պոետների ստեղծագործություններից հատվածների ընթերցումով՝ վստահ եղեք, որ այդ թեման սովորողները երկար ժամանակ կհիշեն:

Ֆիզիկայի և տեխնիկայի ոլորտում մեր երկրի հսկայական հաջողությունները հնարավորություն են տալիս ֆիզիկայի դպրոցական դասընթացում սովորողների մեջ ձևավորել իր հայրենիքի հանդեպ հպարտության զգացում: Հայ ժողովրդի մշակութային ժառանգության (առածներ, ասացվածքներ, հեքիքներ, ասույթներ, երգեր ու բանաստեղծություններ) օգտագործումը հնարավորություն է տալիս ձևավորել տեղեկույթը ընկալելու, մշակելու և հաղորդելու խոսքային, պատկերավոր, սիմվոլիկ ձևեր, վերլուծելու և մշակելու ստացված տեղեկույթը:

Ժամանակակից ֆիզիկայի արժեքային կողմերի վերլուծությունը արդի պատմական նյութի հիմքի վրա (ատոմային էներգիայի օգտագործումը ռազմական և խաղաղ նպատակներով, մթնոլորտի աղտոտումը և էկոլոգիական խնդիրների լուծումը ֆիզիկայի օգնությամբ և այլն) օգնում է դաստիարակելու քաղաքացի, հումանիստ և խաղաղության պայքարի մարտիկ:

Ֆիզիկայի դասերի պրակտիկ ուղղվածությունը ձևավորում է ստացված գիտելիքներն ու հմտությունները առօրյա կյանքում(կենցաղ, էկոլոգիա, առողջության պահպանում, շրջակա միջավայրի պահպանում, անվտանգության տեխնիկա և այլն) օգտագործելու կարողություն:

Ֆիզիկայի դասերին սովորողների հոգևոր-բարոյական դաստիարակության միջոցների արսենալը բավականաչափ հարուստ է: Դա և՛ գննական-դեկորատիվ միջոցներն են (ֆիզիկայի կաբինետի ձևավորում, գիտնականների դիմանկարներ, ցուցահանդեսներ և ստենդներ), տեսալսողական միջոցներ (գրական, պատմական օրինակների օգտագործում, գիտնականների ասույթների ձայնագրություն, տեսաֆիլմեր):

Հոգևոր-բարոյական դաստիարակության ամենաճիշտ ուղիներից մեկը դասարանային և արտադասարանական պարապմունքների միջև սերտ կապերի ապահովումն է:

Ֆիզիկայի ավանդական ուսուցումը սովորողներին զինում է գիտելիքներով, որոնց հիման վրա ձևավորվում են հասկացությունները, տիպային խնդիրների լուծման, լաբորատոր աշխատանքների կատարման, ֆիզիկական երևույթների բացատրման կարողությունները: Դպրոցում աշակերտը պետք է ոչ միայն ձեռք բերի գիտելիքներ, այլ նաև զարգացնի մտածողությունը՝ սովորի մտածել, ինքնուրույն գիտելիքներ ձեռք բերի (զբաղվի ինքնուսուցմամբ) և այդ գիտելիքներն օգտագործի տեսական և գործնական խնդիրների լուծման ժամանակ: Ներկա ուսուցման հիմնախնդիրները քննարկելիս ավելի հաճախ է ընդգծվում, որ կարևոր է ձևավորել սովորողների ոչ միայն գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները, այլ նաև ստեղծագործող անհատի այնպիսի որակներ, ինչպիսիք են նախաձեռնողականությունը, անհատականությունը, ինքնուրույնությունը և ճկունությունը խնդիրները լուծելիս: Ֆիզիկական կրթությունն իր առջև նպատակ է դնում սովորեցնելու գործնական նշանակությամբ խնդիրները: Սակայն ուսուցման ձևերը ֆիզիկայի դասերին, որոնք մեծապես միտված են դեպի կրկնողություն, նյութի սերտում և վերարտադրման ուսումնական գործունեություն, ստեղծագործական մտածողության զարգացում գրեթե չեն ապահովում: Այդ պատճառով առանձնակի արդիական է դառնում ֆիզիկայի դասավանդման նոր, արդյունավետ մոտեցումների 12 որոնումը, որը նպաստում է նշանակալից, կենսականորեն կարևոր հիմնախնդիրների լուծմանը պատրաստ ստեղծագործող անհատի ձևավորմանը⁶: Խոսելով դաստիարակչական հիմնախնդիրների մասին՝ նշենք, որ ներկայումս դրանք առավել սուր բնույթ են կրում: Դա պայմանավորված է նրանով, որ ժամանակակից պայմաններում երեխայի մանկությունն ընթանում է այնպիսի սոցիումում, որին բնորոշ են արժեքային

անանկությունը, հստակ նպատակային կողմնորոշիչների բացակայությունը, սոցիալական շերտավորումների խորացումը, մանկական և պատանեկան միջավայրերում ձևավորվող կոնֆլիկտները, ընտանեկան դաստիարակության բացթողումները : Ֆիզիկայ առարկայի ուսուցման շրջանակներում անպայման պետք է խրախուսել սովորողի ինքնուրույնությունն ու ստեղծագործականությունը: Կասկածից վեր է, որ նման մոտեցումն էապես կնպաստի սովորողների մտածողության, արժեհամակարգի զարգացմանը: Արժեհամագարգի ձևավորմանը կարող են մեծապես նպաստել ինտեգրված դասերի անցկացումը:

Կարելի է կազմակերպել գիտական վիկտորինաներ, բանավեճեր, էքսկուրսիաներ: Հետաքրքիր կլինի նաև, որ երեխաները պատրաստեն ֆիլմեր, սլայդներ , ընտրեն իրենց ճաշակով երաժշտություն սլայդների համար, կարողանան ձևավորել այն: Այդքանով նրանք Ֆիզիկայից, գեղագիտության ոլորտից տեսական գիտելիքների միավորումը պրակտիկ գեղարվեստական հմտությունների հետ հնարավորություն կտա բարձրացնել նրանց ընդհանուր կուլտուրական մակարդակը, ընդարձակել մտահորիզոնն ու հետաքրքրությունները:

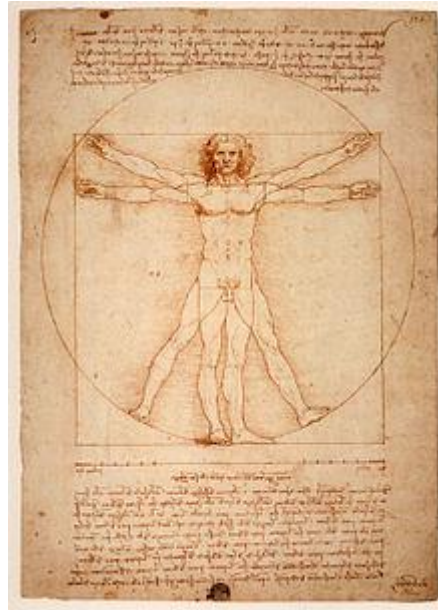
Ժամանակակից գիտությունը պահանջում է համալիր գիտելիքների կիրառում, որը հիմնված է միջգիտական կարևոր ու պահանջարկված փոխգործակցության մասին: Եթե միջառարկայական ինտեգրացումն ու փոխգործակցությունը դպրոցում անհրաժեշտ մակարդակի վրա են, ապա դա, անկասկած, նպաստում է սովորողների մտավոր ստեղծագործական ունակությունների զարգացմանը, որն էլ մտածողության ինտեգրատիվ եղանակի զարգացման հիմք է դառնում, իսկ վերջինս հատկապես արագ զարգացող հասարակության մեջ վերին աստիճանի պահանջարկված է: Գիտական առումով ֆիզիկան ձևակերպում է խնդիրներ, որոնց լուծումը մաթեմատիկայում առաջացնում է նոր գաղափարներ, մոտեցումներ ու մեթոդներ, որոնք մաթեմատիկական նոր տեսության համար յուրահատուկ հիմք են դառնում: Ֆիզիկական տվյալ տեսությունը հիմնվում է գոյություն ունեցող մաթեմատիկական ապարատի վրա, սակայն վերջինս ֆիզիկայում ստեղծագործաբար օգտագործման շնորհիվ զարգանում է՝ զարգացնելով ինչպես ֆիզիկան, այնպես էլ մաթեմատիկան: Ինտեգրատիվ ուսուցման բավական մեծ պաշար ունեն ինտեգրատիվ բնույթի ֆիզիկաքիմիական, կենսաֆիզիկական, ֆիզիկաէկոլոգիական, ֆիզիկամաթեմատիկական, ֆիզիկատեխնիկական, ֆիզիկատեխնոլոգիական

ընտրովի դասընթացները, որոնք ևս կարող են սովորողի արժեհամակարգի զարգացման վրա էական նշանակություն ունենալ: Իսկ ի՞նչ ձևերով, մեթոդներով և տեխնոլոգիաներով է նպատակահարմար ֆիզիկայի դասաժամին սովորողին տալ հնարավորություն նաև արժեքներ տեսնել, գնահատել: Անշուշտ, դրան հասնելու համար նախ անհրաժեշտ է ֆիզիկայի ուսուցման գործընթացը անհատականացնել, որը նշանակում է՝ ձևավորել սովորողների ճանաչողական հետաքրքրությունները, նրանց

- մտավոր և ստեղծագործ ունակությունները, սովորողներին տալ բնության ճանաչման հնարավորության գիտակցում՝ հիմք
- ընդունելով գիտության ձեռքբերումներն ու այդ հենքի վրա քաղաքակրթական զարգացումները, սովորողներին ընձեռել ֆիզիկական գիտելիքների ինքնուրույն ձեռք բերման
- հնարավորություն, անհատական ուղղորդված մոտեցումներով սովորողներին մոտիվացնել դեպի
- կրթության և ճանաչողության բնագիտական տիրույթ, ուսումնական նյութի նորարարություն, ֆիզիկայի օրենքների ու
- հետևությունների անսպասելիություն սովորողների համար, ուսումնական հայտնի բովանդակային նյութի ուսումնասիրում նոր
- տեսակետի առկայությամբ, ֆիզիկայի դասապրոցեսում այդ գիտության զարգացման պատմության
- առանձին դրվագների նպատակային օգտագործում և անդրադարձ, հաղորդած ուսումնական գիտելիքի կենսունակության և հրատապության
- ցուցադրում, սովորողների ծանոթացում գիտատեխնիկական ու տեխնոլոգիական նորություններին:

Այստեղից կարող ենք եզրահանգել, որ այս գիտությունն ունի համապատասխան զինանոցը՝ սովորողների գիտակցությունը բարձր մակարդակի վրա հասցնելու: Այստեղ կրկին կարևոր ենք առարկայի ուսուցչի դերակատարումը, ինչն առանցքային է այն տեսակետից, որ մեր առջև դրված խնդիրը իրատեսական է միմյայն ուսուցչի՝ դասը ճիշտ պլանավորելու ունակություններից ելնելով: Այսպիսով, կարող ենք արձանագրել, որ ուսումնական ծրագրերով նախատեսված բոլոր առարկաները՝ այդ

Թվում ֆիզիկան, կարող է սովորողի մեջ ձևավորել բարձր արժեքային համակարգ, իսկ այս հարցում ուսուցիչը պետք է ամեն բան անի, որ կարողանա ուսուցման գործընթացն այնպես կազմակերպել, որ ստանա առավելագույն արդյունք: Կցանկանայինք ավելացնել, նաև, որ սույն աշխատանքը մեծ չափով կօգնի մեզ մեր մանկավարժական հետագա գործունեության ընթացքում, որպեսզի էլ ավելի կառուցողական մոտենանք սովորողների մոտ արժեհամակարգի ձևավորմանը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Վերլուծելով ուսումնասիրության նյութը՝ կատարեցինք մի քանի արձանագրումներ, որոնք կներկայացնենք ստորև.

- Արժեքային համակարգի ձևավորումը ժամանակակից դպրոցի գերխնդիրն է և մշտապես պետք է լինի մանկավարժների ուշադրության կենտրոնում:
- Ուսումնական գործընթացի արդյունավետությունը մեծապես կախված է ուսուցչի մոտեցումներից, սեփական պարտականությունները գիտակցելուց և պատշաճ կատարումից:
- Է դրական օրինակի օգնությամբ սովորողի մոտ բարձր արժեքներ ձևավերել:
- Ուսուցիչը պետք է անդադար կատարելագործի իր մանկավարժական հմտությունները, կիրառի նոր մեթոդական հնարներ, վստահելի հարաբերություններ ձևավորի սովորողների հետ:
- Ժամանակի մարտահրավերներով պայմանավորված՝ ուսուցիչը պետք է ուսուցման նպատակների մեջ անպայման ունենա սովորել սովորոցնելով հասկացությունը:
- Հետադարձ կապը պետք է ուսուցչի համար դառնա ուսումնական գործընթացը մշտադիտարկելու և համակարգելու գործիք:
- Սովորողի համար պետք է ստողծել այնպիսի միջավայր, որտեղ նա իրեն պահանջված ու կարևոր կզգա և բաց կլինի համագործակցության ու կարծիքների փոխանակման համար:
- Ուսուցիչը պետք է ամեն կերպ փորձի նպաստել բարձր մարդկային որակներ ու արդարամտություն, ազնվություն, մարդասիրություն՝ անկախ դասավանդվող առարկայից:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=57923> ՀՀ Կառավարության որոշում
2. <https://escs.am/files/files/2020-07-15/cef0eb2e6c040db0cfde0da134e32084.pdf>
Հանրակրթական դպրոցի ֆիզիկա առարկայի չափորոշիչ և ծրագիր:
3. <http://ijevanlib.yasu.am/wp-content/uploads/2017/12/mankavarjutyun.pdf> Յու. Ամիրջանյան, Ա. Սահակյան, «Մանկավարժություն», Երևան, 2005:
4. <https://vsu.am/grqer/2017/aprak/paremuzyaninna.pdf> Ի. Փարեմուզյան, «Սովորողների արժեհամակարգի ձևավորումը հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում»: 5. <http://gspi.am/media/journal/2014n1b/22.pdf> Գ. Ն. Հարությունյան, Մանկավարժական խնդիրները և դրանց լուծման ուղիները տարրական դպրոցում:
6. [http://tert.nla.am/archive/NLA%20AMSAGIR/Krtutiun1996/2018\(3-4\).pdf](http://tert.nla.am/archive/NLA%20AMSAGIR/Krtutiun1996/2018(3-4).pdf) Ն.Գ. Մովսիսյան, Ֆիզիկայի խնդիրների լուծման ժամանակ սովորողների մտածողության զարգացման մի քանի հիմնահարցերի մասին:
7. <http://gspi.am/media/journal/2014n1b/20.pdf> Ա. Մ. Զաղոյան Խորհրդատվության դաստիարակչական դերը սովորողների պահվածքի ձևավորման գործում, Երևան, 2014, էջ 188

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1

Դասի պլան

7-րդ դասարան

Դաս 8 § 8 Ուսումնական նյութի ուսումնասիրություն

Թեմա. Նյութական կետ: Շարժման հետագիծ: Ճանապարհ

Նպատակը ձևավորել գիտելիքներ նյութական կետի, շարժման հետագիծի, ճանապարհի մասին:

Հիմնական բովանդակությունը: Հասկացություններ՝ նյութական կետ, շարժման հետագիծ, ճանապարհ, հետագծի հարաբերականությունը, ճանապարհի միավորը:

Զարգացնել

1. Համագործակցային հմտությունները
2. Եզրահանգումներ կատարելու կարողություններ:

Ցուցադրումներ: Չափել կավճով գրատախտակին գծված ուղղի երկարությունը:

Ակնկալվող արդյունքներ

Այս թեման ուսումնասիրելուց հետո սովորողը պետք է՝

Իմանա, թե որ դեպքում կարելի է մարմինը դիտարկել որպես նյութական կետ. *Կարողանա* սահմանել մարմնի շարժման հետագիծն ու անցած ճանապարհը և նշել դրանց տարբերիչ հայտանիշները.

Կարողանա որոշել, թե ինչ հետագծով է շարժվում հեծանվորդի որևէ կետը հեծանվորդի նկատմամբ, գետնի նկատմամբ, առաջադրի կոր գծով մարմնի անցած ճանապարհի չափման սեփական եղանակը:

Տնային հանձնարարություն՝ § 8, հարց 2, 4, 6, լուծել խնդիր դիս 6

Դասի ընթացքը

Խթանում՝ 10 րոպե

Նախորդ դասի վերաբերյալ հարցերի պարզաբանում, ֆրոնտալ հարցում:

Հարց ու պատասխանի միջոցով վերահսկել աշակերտների գիտելիքները:

Իմաստի ընկալում 20 րոպե

Նախօրոք տեքստը բաժանել 3 մասի: Դասարանը բաժանել 3 խմբի: Ամեն խմբին տալ դասի նյութի մի մասը և հանձնարարել սովորել և ձևավորել հուշող հարցերով, նկարներով և այլ նշաններով պաստառ, որ կարողանան ներկայացնեն իրենց սովորածը:

Աշխատանքը խմբերում ավարտելուց հետո իրենց ստեղծած պաստառներից օգտվելով ներկայացնեն հանձնարարված մասը:

Կշռադասում՝ 10 րոպե

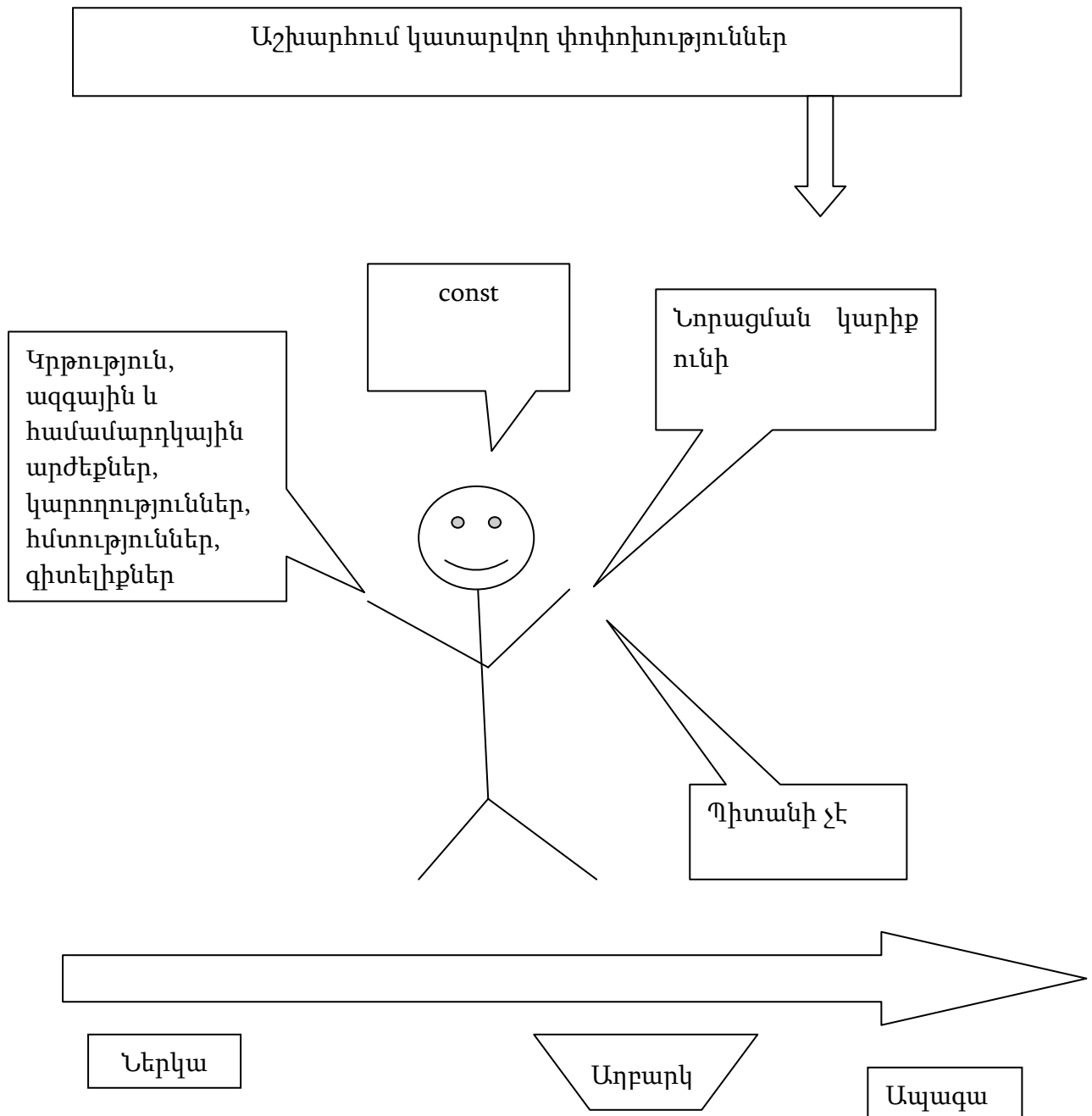
Նյութի ամբողջական ներկայացումից հետո ամփոփել թեման, նախ՝ հայտորոշիչ թեստի միջոցով, ապա բանավոր հարցերի միջոցով անհասկանալի մնացած նյութ պարզաբանելու համար:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2

Ինչպես ենք մենք փոփոխվում

Դուք գնում եք դեպի ապագա, ունենալով արժեքների որոշակի պաշար: Սակայն աշխարհում տեղի են ունենում փոփոխություններ, ինչը կարող է փոփոխել նաև արժեքները:

Մտածեք... Արժեքներից որո՞նք են, որ կմնան հաստատուն, ի՞նչ նոր արժեքներ կընդունեք և ո՞ր արժեքներից կազատվեք:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3

